

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2CdoR/4/2023
Identifikačné číslo spisu: 7119214220
Dátum vydania rozhodnutia: 28.09.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7119214220.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci starostlivosti súdu o maloletého Y. W., narodeného E., bytom u matky, zast. kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné námestie 9, dieťaťa matky T. G., narodenej E., W., zast. advokátkou doc. JUDr. Bronislavou Lilou Pavelkovou, PhD., Bratislava, Jesenského 12 a otca N. W., narodeného E., W., zast. Hagyar & Partners s. r. o., Bratislava, Vlčkova 8/A, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 41P/118/2019, o dovolaní otca maloletého proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 23. novembra 2022 sp. zn. 8CoP/214/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej ako „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. apríla 2022 č. k. 41P/118/2019-742, v spojení s doplniacim rozsudkom z 30. júna 2022 č. k. 41P/118/2019-812 a opravným uznesením z 30. júna 2022 č. k. 41P/118/2019-810, výrokom I. zveril maloletého do osobnej starostlivosti matky s tým, že obaja rodičia sú oprávnení maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok; výrokom II. zaviazal otca prispievať na výživu maloletého sumou 1.200 eur mesačne, počnúc 27. novembrom 2019 do 28. februára 2020 s tým, že suma 500 eur bude určená na tvorbu úspor, od 1. marca 2020 sumou 550 eur mesačne do 31. augusta 2020, od 1. septembra 2020 sumou 550 eur mesačne, z toho 250 eur na tvorbu úspor, a to až do 31. marca 2021, od 1. apríla 2021 sumou 1.200 eur mesačne, z toho 500 eur na tvorbu úspor, do budúca s tým, že bežné výživné vo výške 700 eur je otec povinný platiť vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky, a úspory do 15. dňa v mesiaci na osobitný účet, ktorý bude zriadený v prospech maloletého dieťaťa matkou, a to v bankovej inštitúcii do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, s tým, že matka tento účet, ako aj číslo účtu, aj bankovú inštitúciu oznámi otcovi do 3 dní od jeho zriadenia; výrokom III. zaviazal otca dlžné výživné, ktoré vzniklo za obdobie od 27. novembra 2019 do 30. apríla 2022, pokiaľ ide o bežné výživné vo výške 4.993,20 eur zaplatiť do 3 dní od právoplatnosti rozsudku k rukám matky; výrokom IV. zaviazal otca

dlžné výživné, ktoré vzniklo na sporiacej časti za obdobie od 27. novembra 2019 do 30. apríla 2022 vo výške 9.816,64 eur zaplatiť do 15 dní, odkedy mu matka oznámila, že došlo k zriadeniu osobitného účtu u maloletého v bankovej inštitúcii, ako aj číslo účtu, ktorý bude zriadený na tvorbu úspor maloletého; výrokom V. styk otca s maloletým neupravil; výrokom VI. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.; výrokom VII. súd nepribal do konania Radu pre práva dieťaťa so sídlom Spartakovská 3 v Trnave. Doplniacím rozsudkom súd prvej inštancie zamietol návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia z 18. februára 2022.

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení dospel k záveru, že je v záujme maloletého dieťaťa, aby bolo zverené do osobnej starostlivosti matky. Za týmto účelom súd nepovažoval za potrebné, aby boli tieto skutočnosti preverené znalcom a nariadené znalecké dokazovanie, nakoľko matka doposiaľ príkladne, bez výhrad zabezpečuje starostlivosť o maloletého dlhodobo, keďže otec sa nenachádza na Slovensku, odkedy odišiel naposledy do K. od apríla 2021 doposiaľ, takmer rok, pričom výlučnú starostlivosť o maloletého zabezpečuje matka. Maloletý je s otcom iba v telefonickom kontakte, resp. osobne iba vtedy, keď sa nachádza na Slovensku, čo bolo naposledy v novembri-decembri 2021. Je preto zrejmé, aj s prihliadnutím na pracovné povinnosti otca v zahraničí, že súd nemohol za danej situácie a daného stavu rozhodnúť inak ako tak, že maloletého zveril matke, pretože je to v jeho najlepšom záujme, a preto bolo nevhodné nariadiť znalecké dokazovanie za tejto situácie, keď otec sa na Slovensku dlhodobo nezdržiava.

1.2. Pokiaľ ide o vyživovací povinnosť, tak súd dospel k záveru, že je namieste určiť ju tak, ako je to uvedené v druhom výroku rozsudku, kedy súd rozdelil obdobia a určil odlišnú výšku výživného, resp. aj výživného na tvorbu úspor. Od 27. novembra 2019, odkedy bol podaný návrh do februára 2020, dokedy otec bol ešte zamestnancom v K. súd určil, že je primeraná suma 1.200 eur, z toho 700 eur na bežné výživné a suma 500 eur na tvorbu úspor. Súd mal za to, že v tom čase bola táto suma odôvodnená, nakoľko maloletý navštevoval aj súkromnú materskú škôlku (otec uhrádzal v priemere 250 eur za škôlku mesačne). Od 1. marca 2020, keď sa otec vrátil na Slovensko, jeho príjem poklesol na sumu 2.100 eur, tak súd určil výživné vo výške 550 eur z dôvodu, že maloletý ešte navštevoval súkromnú škôlku a šlo o nevyhnutný výdavok. Od 1. septembra 2020 súd rozhodol o výživnom 550 eur, ale už sumu 250 eur určil na tvorbu úspor z toho dôvodu, že maloletý už nenavštevoval súkromnú materskú škôlku, čiže odvtedy odpadol tento výdavok, ale bolo v možnostiach otca touto sumou prispievať na tvorbu úspor aj zo svojho príjmu na Slovensku. Pritom súd poukázal na to, že otec od roku 2015 pracoval v K., kde zarábal cca 10.600 eur mesačne, a je zrejmé, že z tejto sumy musel mať aj úspory na účte. Čiže súd rozhodol o tom, že suma 250 eur bude určená za toto obdobie na tvorbu úspor. Pokiaľ ide o ďalšie obdobie, tak otec od 1. apríla 2021 evidentne opustil Slovenskú republiku, odišiel opätovne do K.. Pokiaľ ide o jeho príjem, tak súd mal za to, že tento dosahuje minimálne výšku 10.600 eur tak, ako to v podstate otec sám deklaroval vo svojom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiadal znížiť výživné. V ňom uviedol, že jeho príjem sa oproti K. znížil, keď nastúpil do R. o päťnásobok, z čoho vyplýva, že jeho príjem musel byť v roku 2019 - 2020 vo výške 10.600 eur. Preto aj od apríla 2021, s prihliadnutím na potencialitu príjmu otca, jeho príjem je minimálne v tejto sume až doposiaľ.

1.3. Pokiaľ ide o dlžné výživné, tak na bežnom výživnom, keďže súd otcovi zarátal tie sumy, ktoré platil matke na výživu maloletého, a to po 500 eur (od decembra 2019 do februára 2021) a po 300 eur (od marca 2021 do apríla 2022) na základe neodkladných opatrení, súd vypočítal, že otec zaplatil za obdobie od podania návrhu do 30. apríla 2022 na bežnom výživnom sumu 11.700 eur. Otec bol zviazaný na základe neodkladných opatrení platiť iba bežné výživné, preto súd odrátal túto sumu, čo uhradil z dlhu bežného výživného. Otec mal uhradiť za obdobie od 27. novembra 2019 do apríla 2022 spolu sumu 16.693,20 eur. Suma dlžného výživného bežného predstavuje sumu 4.993,20 eur ako rozdiel medzi tým, čo mal otec uhradiť a čo uhradil. Pokiaľ ide o úspory, otec na tvorbu úspor neuhradil nič, preto dlžné výživné za dané obdobie je v sume 9.816,64 eur.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie matky a otca rozhodol rozsudkom z 23. novembra 2022 č. k. 8CoP/214/2022-843 tak, že prvým výrokom potvrdil rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením v napadnutých výrokoch o zverení maloletého Y. do osobnej starostlivosti matky, o zastupovaní maloletého a spravovaní jeho majetku, určení výživného, dlžnom výživnom a vo výroku, ktorým súd nepribal do konania Radu pre práva dieťaťa; druhým výrokom zrušil rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku o styku otca s

maloletým a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie.

2.1. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia okresného súdu odvolací súd poukázal na to, že záujem dieťaťa je prvoradým hľadiskom, aj predpokladom na rozhodovanie súdu o zverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti (článok 5 Zákona o rodine). Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie považoval v záujme maloletého Y., jeho zverenie do výchovy len jedného z rodičov, a to matky, pretože v jej starostlivosti je maloletý od narodenia, je zvyknutý na jej výchovný prístup, kým otec bol takmer po celý čas, odkedy sa maloletý narodil, pracovne v K.. Odvolací súd je toho názoru, že striedavá osobná starostlivosť by ani po eventuálnom návrate otca na Slovensko nezabezpečila maloletému lepšiu stabilitu jeho výchovného prostredia, ani lepšie podmienky na jeho vývoj, ako má už dlhšiu dobu v osobnej starostlivosti matky.

2.2. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú odvoláciu námietku otca, že súd prvej inštancie nenariadil vo veci znalecké dokazovanie za účelom zistenia vhodnosti zverenia maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. K uvedenej námietke odvolací súd uviedol, že otázka vhodnosti striedavej osobnej starostlivosti, prípadne posudzovanie jej podmienok alebo úprava styku z hľadiska frekvencie a rozsahu nie sú otázkami odbornými, ale právnymi a tieto skutočnosti súd hodnotí z hľadiska ostatných dôkazov vykonaných v rámci konania. V danej veci ani podľa názoru odvolacieho súdu nebolo potrebné nariadovať znalecké dokazovanie, pretože vykonaným dokazovaním neboli spochybnené osobnostné predpoklady rodičov vychovávať svoje dieťa a ani negatívny vzťah dieťaťa k niektorému z rodičov.

2.3. Napokon súd prvej inštancie správne a zákonne rozhodol aj o diferencovanom určení výživného pre maloleté dieťa v závislosti od toho, kde chodilo do škôlky, a kedy otec pracoval na Slovensku a v K.. Súd prvej inštancie postupoval správne, ak pri určení výživného za obdobie, kedy otec pôsobil pracovne v K., vychádzal z potencionálneho príjmu otca podľa § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení zákonov (ďalej aj ako „ZoR“ alebo „Zákon o rodine“) a nie z príjmu určeného podľa § 63 ods. 1 ZoR, pretože cieľom ustanovenia § 63 ZoR je umožniť súdu zistiť výšku zárobkových možností povinného rodiča v prípade, ak má príjmy z inej než závislej činnosti a povinný rodič zo špekulatívnych dôvodov nemá snahu predložiť podklady na zhodnotenie svojich majetkových pomerov, resp. ich súdu nepreukáže alebo nespriístupní. V preskúmanej veci nebola splnená prvá podmienka aplikácie tohto ustanovenia, a to, že by mal povinný príjem z inej než závislej činnosti, pretože otec nespochybnovo tvrdil, že má v K. príjem z riadneho pracovného pomeru. Odvolací súd neuveril otcovi, že mu jeho zamestnávateľ neumožnil odtajniť jeho pracovnú zmluvu v K. a účty, na ktoré mu chodí príjem, pretože otec tento postoj svojho zamestnávateľa súdu žiadnym spôsobom nepreukázal. Pri určovaní konkrétneho príjmu, ktorý by otec mohol dosahovať v K., súd prvej inštancie postupoval správne, ak vychádzal z tvrdení otca v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (kde sa domáhal zníženia výživného), že mu jeho príjmy na Slovensku päťnásobne poklesli oproti tým, ktoré dosahoval v K..

2.4. Pokiaľ išlo o otcom namietaný výrok V. rozsudku týkajúci sa jeho styku s maloletým, z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejme, že súd prvej inštancie neupravil styk otca s maloletým, pretože otec sa doposiaľ nenachádza na území Slovenskej republiky a nie je zrejme, či sa vôbec dostaví na Slovensko, v akom termíne, nakoľko jeho tvrdenia, že sem príde, resp., že sa sem vráti, boli niekoľkokrát síce ním deklarované, ale nikdy ich nespínil. Odvolací súd uviedol, že v prípade existencie akejkolvek nezhody medzi rodičmi týkajúcej sa úpravy styku jedného z nich s mal. dieťaťom je súd povinný tento styk upraviť tak, aby zamedzil svojvoľnému výkladu a nekonštruktívnej komunikácii samostatnou úpravou času, a to aj za situácie, že otec sa nachádza v K.. Nie je možné stotožniť sa s úvahou súdu prvej inštancie, že určenie konkrétnych termínov na styk otca s maloletým by mohlo neúmerne obmedzovať matku s maloletým dieťaťom, pretože nie je isté, či by sa otec dostavil z K. na stretnutia, nakoľko otec, ak už vedel konkrétny termín pojednávania, si svoj príchod z K. vedel zariadiť. Potreba určenia konkrétneho termínu realizácie styku otca s dieťaťom minimálne počas sviatkov je daná v prejednávanej veci zrejmom skutočnosťou, že medzi rodičmi stále pretrvávajú negatívne emócie, ktoré im neumožňujú konštruktívne sa dohodnúť o styku otca s maloletým. Riešenie, ktoré súd prvej inštancie zvolil pri úprave styku v záujme dieťaťa, je nekonkrétne, ponechané na vôľu a zároveň ťarchu rodičov, a tak opätovne potencionálne vytvárajúce podmienky pre eskaláciu napätia medzi rodičmi a tým sťaženie situácie dieťaťa.

3. Proti výroku o určení výživného a dlžnom výživnom podal otec maloletého (ďalej aj „dovolateľ“)

dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP.

3.1. Dovolateľ namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP a z tohto dôvodu je nepreskúmateľné. Skutkové a právne závery súdu prvej inštancie a aj odvolacieho súdu sú podľa názoru otca svojvoľné a neudržateľné a vychádzajú z nedostatočného zistenia skutočného stavu. Základným atribútom odôvodnenia každého rozhodnutia je právne posúdenie veci a presvedčivosť odôvodnenia. Súdne rozhodnutie nerešpektujúce zásady uvedené v citovaných ustanoveniach o zákonných náležitostiach odôvodnenia, je nepreskúmateľné. Nedostatok zákonného obsahu súdneho rozhodnutia sa prejavuje v jeho nezrozumiteľnosti a tým aj nepreskúmateľnosti dôvodov, prípadne nedostatku dôvodov, keď nie je rozhodujúce, že výrok by bol pri správnom odôvodnení správny.

3.2. Ďalej dovolateľ uviedol, že odvolací súd sa nezaoberal skutočnosťou, že príjem otca nebol prvoinštančným súdom v rámci dokazovania zistený, neboli taktiež zistené náklady otca na život, či už v Slovenskej republike alebo v K., súd nemohol meritorne rozhodnúť, nakoľko nezistil skutočný stav veci tak, ako to vyžaduje zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP“). Totožne neboli súdu preukázané výdavky na maloletého, no napriek tomu súd určil výšku vyživovacej povinnosti v zjavne neprimeranej výške. Nakoľko odvolací súd nezistil skutočný stav veci, má otec za to, že došlo k zrejmemu porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

3.3. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie krajského súdu vo výroku o výživnom a dlžnom výživnom zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a zároveň, aby mu priznal právo na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Matka maloletého k dovolaniu otca uviedla, že ho považuje za nedôvodné, preto ho navrhla v súlade s § 448 zamietnuť a priznať jej právo na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Kolízny opatrovník k dovolaniu otca uviedol, že zotrváva na doterajších písomných ako aj ústnych vyjadreniach, pričom navrhol rozhodnúť na základe dostupných dôkazných materiálov s poukazom na najlepší záujem dieťaťa.

6. Konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa od 1. júla 2016 riadia ustanoveniami Civilného mimosporového poriadku. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77, obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní, „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania v tejto veci; prípustnosť dovolania dovolateľa bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. V danom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keď namietal nedostatočné odôvodnenie (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu a mal výhrady voči dokazovaniu a zisteniu skutočného stavu veci.

10. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky

poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12.1. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., sp. zn. 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. K vyššie uvedenému treba tiež uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. García Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

14. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

15. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a

presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

17. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

18. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite, či nepresvedčivo neodôvodnil, a že pri rozhodovaní nezohľadnil záujem maloletého a odvolaciu argumentáciu otca maloletého, resp. odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti (nepreskúmateľnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP vo výroku I. až IV. a výrokoch VI. a VII., a v tomto rozsahu sa aj stotožnil s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Treba mať na pamäti, že prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva otca na spravodlivý proces. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolaní účastníkov konania (vrátane dovolateľa), zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov účastníkov konania, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne v časti o zverení maloletého Y. do osobnej starostlivosti matky, o zastupovaní maloletého a spravovaní jeho majetku, a vo výroku, ktorým súd nepribal do konania Radu pre práva dieťaťa, dlžnom výživnom a určení výživného (pozn. prerozdelenie na bežné výživné a tvorbu úspor) s ohľadom na odôvodnené potreby maloletého (oprávnené náklady v jeho veku) a možností a schopností rodičov (vrátane nákladov na život otca), komplexne posudzujúc pomery účastníkov konania, ktoré majú vplyv na určenie výšky výživného a hlavne rešpektujúc záujem maloletého ako prvoradé hľadisko pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa maloletých detí týkajú. K čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnia aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami. Z podrobného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vo vzťahu k výške výživného (body 14. až 17.), ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie (bod 31.), nevyplýva nezrozumiteľnosť, nepreskúmateľnosť, ani nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

19. Dovolací súd zdôrazňuje, že vyživovacia povinnosť rodičov k deťom má v systéme vyživovacích povinností Zákona o rodine významné postavenie a zaťažuje oboch rodičov. Zákonná vyživovacia povinnosť oboch rodičov neznamená mechanickú rovnosť, teda pri určovaní výživného nemožno uplatňovať mechanický výpočet. Vychádza sa z individuálnych schopností, možností a majetkových pomerov každého z rodičov (§ 75). V konaní treba zisťovať pravidelné aj nepravidelné výdavky výživou povinnej osoby spojené s bývaním (nájomné, údržba a prevádzka bytu, domu, náklady na energie), stravou, ošatením, obutím, zdravotným stavom, starostlivosťou o dieťa a domácnosť, inými vyživovacími povinnosťami, poisťovacími plneniami, sporením, pôžičkami a úvermi a pod. Tieto kritériá na strane rodičov treba posudzovať vo vzájomnej súvislosti s odôvodnenými potrebami na strane výživou oprávneného dieťaťa. Podstatou vyživovacej povinnosti je uspokojenie všetkých nákladov dieťaťa, ktoré možno očakávať, nielen výživu v užšom slova zmysle. Je potrebné si uvedomiť, že výšku týchto nákladov nemožno zovšeobecniť, závisí napr. od veku dieťaťa, jeho schopností, duševnej a fyzickej vyspelosti, zdravotného stavu, záujmov a koníčkov, voľnočasových aktivít, školského zariadenia, v ktorom sa dieťa vzdeláva a pod., čím je daná potreba odstupňovania miery týchto potrieb. Pri určení výšky vyživovacej povinnosti nemožno opomenúť osobnú starostlivosť rodiča o dieťa ani zásadu rovnakej životnej úrovne, ktorá znamená, že výživným má byť dieťaťu zaistená taká životná úroveň, ktorá zodpovedá sociálnemu postaveniu rodičov, a ktorú by rodičia dieťaťu zabezpečovali, keby žili v spoločnej domácnosti (Radimský, J. - Radvanová, S. a kol., Zákon o rodine, Komentár, Praha:

Panorama, 1989, 434 s.).

20. Podľa dovolacieho súdu dovolateľ v dovolaní neuvádza relevantné skutočnosti, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené v konaní pred súdom prvej inštancie a súdom odvolacím ako jedným celkom. Otec síce môže mať pocit, že matkou vyčíslené náklady na výživu maloletého znáša výlučne sám, no opomína, že matka dieťaťa výlučne sama znáša všetku osobnú starostlivosť o maloletého, 24 hodín a 7 dní v týždni. Tak ako v reálnom živote nie je možné exaktne matematicky vyčíslit' všetky náklady na výživu detí v širšom zmysle slova, tak nie je možné vyčíslit' hodnotu osobnej starostlivosti, na ktorej by sa mali rovnakou mierou podieľať obidvaja rodičia (netreba pripomínať, že nejde len o zabezpečenie a prípravu jedla, zabezpečenie a údržbu bývania, pranie a žehlenie ošatenia, odvoz detí do a zo školy alebo na krúžky, ale napr. aj o zabezpečenie lekárskej starostlivosti a liečebného režimu detí v prípade ochorenia /návšteva a čakanie u lekára alebo na pohotovosti, nemožnosť rodiča pracovať v prípade ošetrovania člena rodiny/ alebo o trávenie osobného času s deťmi). Rovnako netreba prehliadnuť dve skutočnosti: 1/ maloleté výživou oprávnené deti majú právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov a 2/ vyživovacia povinnosť rodičov voči maloletým deťom má prednosť pred ostatnými výdavkami rodičov.

21. V súvislosti s argumentáciou dovolateľa týkajúcou sa nedostatočného odôvodnenia výšky priznaného výživného, dovolací súd poukazuje, že otázka posúdenia výživného pre maloletých je vecou voľnej úvahy súdu a závisí od posúdenia možností a schopností povinnej osoby a odôvodnených potrieb oprávnenej osoby. Súd je v rámci tohto konania povinný z úradnej povinnosti objasniť skutočný stav vecí. Na splnenie tejto povinnosti vyplývajúcej z § 35 a § 36 CMP potrebuje zhromaždiť potrebné dôkazy. Medzi nimi majú rozhodujúci význam listinné dôkazy dokumentujúce zárobkové možnosti a schopnosti osoby povinnej na výživu.

21.1. Vodiacim pravidlom na určenie výšky výživného povinnému rodičovi je miera jeho vyživovacej povinnosti k dieťaťu. Je daná tým, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojho rodiča. Prvoradú zodpovednosť za zabezpečenie životných podmienok nevyhnutných pre rozvoj dieťaťa nesú v rámci svojich schopností a finančných možností rodičia. V súlade s týmito právami dieťaťa Zákon o rodine vytvoril mechanizmy, ktoré majú zabezpečiť, že bude možné zistiť čo najobjektívnejšie možnosti, schopnosti a majetkové pomery rodiča.

21.2. V posudzovanom prípade okresný súd pri posúdení výšky príjmov otca maloletého vychádzal zo zisteného skutočného stavu vecí, pričom o. i. poukázal na jeho podanie - návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, v rámci ktorého s a dovolateľ domáhal zníženia výživného na maloletého z dôvodu päťnásobného zníženia príjmu na Slovensku oproti príjmu dosahovanému v K. na sumu 2.100 eur, preto súd vychádzal zo sumy cca 10.600 eur (bližšie pozri bod 31. odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu a bod 14. odôvodnenia odvolacieho súdu a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia č. I. 148 a nasl. spisu). Odvolací súd v potvrdzujúcej časti svojho rozhodnutia, ktoré s rozhodnutím okresného súdu vytvára kompletizujúcu jednotu, navyše v tejto súvislosti zdôraznil, že bolo potrebné vychádzať z potencionálneho príjmu otca podľa § 75 ods. 1 ZoR a nie z príjmu určeného podľa § 63 ods. 1 ZoR, pretože cieľom ustanovenia § 63 ZoR je umožniť súdu zistiť výšku zárobkových možností povinného rodiča v prípade, ak má príjmy z inej než závislej činnosti. V preskúmanej veci však nebola splnená prvá podmienka aplikácie tohto ustanovenia, a to, že by mal povinný príjem z inej než závislej činnosti, pretože otec nespochybňoval tvrdenie matky, že má v K. príjem z riadneho pracovného pomeru (pozri bližšie bod 2.3. tohto rozhodnutia). Preto okresný súd a v nadväznosti na to aj odvolací súd v predmetnej veci nerozhodli bez náležitého odôvodnenia.

22. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011). Dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré otec uvádzal v dovolaní o zmätočnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia, pretože uvedené

nezistil. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnostnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

23. Pokiaľ mal dovolateľ výhrady voči dokazovaniu a vytýkal nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, nesprávnosť v hodnotení výsledkov dokazovania, či neúplne a nedostatočne zistený skutočný stav veci, dovolací súd pripomína, že nedostatočné zistenie skutočného stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

23.1. Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutočného (skutkového) stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutočného (skutkového) stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neutržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci dovolací súd nezistil.

23.2. Podľa názoru dovolacieho súdu doposiaľ vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje skutkové i právne závery prijaté súdmi nižšej inštancie (súdom prvej inštancie, aj súdom odvolacím), ktoré závery sú koherentné a komplexné, racionálne a udržateľné vzhľadom na zmysel a podstatu práva na spravodlivý (riadny) proces. V predmetnej veci dovolací súd nezistil v postupe súdov nižších inštancií pochybenia alebo vady v procese dokazovania a jeho hodnotenia predstavujúce porušenie práva otca na spravodlivý súdny proces.

23.3. Samotná skutočnosť, že dovolateľ s a nestotožňuje s dokazovaním a spôsobom vyhodnotenia vykonaných dôkazov, nemôže bez ďalšieho viesť k záveru, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhovaného spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 98/97).

24. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že dovolateľ neopodstatnene namietal zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v takej miere, že by došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie otca maloletého ako nedôvodné v zmysle § 448 CSP zamietol.

25. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 3 CSP v spojení s § 52 CMP.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.